

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 88/2025-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] zastúpeného Lacko & Partners s.r.o., Miletičova 46, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/6/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/6/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Žilina **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 27C/6/2021 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Žilina **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Žilina **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšných častiach ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27C/6/2021. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 6 000 eur a náhrady trov konania. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 88/2025-17 z 25. februára 2025 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v plnom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnuté konanie, ktorého predmetom je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, bolo začaté 21. januára 2021 podaním žaloby proti sťažovateľovi ako žalovanému. Okresný súd vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom sp. zn. 27C/6/2021 z 22. februára 2023, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol (výrok I) a žalovanému (sťažovateľovi) priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II). Na odvolanie žalobcu zo 6. júla 2023 Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 9Co/171/2023 z 25. júna 2024 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V napadnutom konaní do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté nebolo.

3. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdenom porušení označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru zbytočnými prietahmi okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania, ktorého celkovú dĺžku považuje za neprimeranú. Rozhodovanie súdu je zdĺhavé, pričom aj keď okresný súd v konaní nie je vyslovene nečinný, jeho postup je poznačený nesústredenosťou, ktorej prejavom má byť okrem iného aj existencia kasačného rozhodnutia krajského súdu. V spore ide o vec jednoduchého právneho posúdenia. Výsledok sporu má pre sťažovateľa ekonomický aj satisfakčný význam.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania chronologickým súhrnom procesných úkonov okresného súdu. Nadväzujúc na to, v podstatnom uviedol, že okresný súd vo veci priebežne koná, a ak žalovaný namieta nesústredenosť súdu vo vzťahu ku kasačnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, zastáva názor, že výsledok rozhodovania odvolacieho súdu nie je možné bez ďalšieho spájať s nedôvodnými prietahmi v konaní. Celkový priebeh konania zodpovedá stavu rozhodovania súdu o návrhu neodkladného opatrenia podaného po začatí konania a s tým spojenej procesnej činnosti súdu a strán, keď až po právoplatnosti rozhodnutia o navrhovanom neodkladnom opatrení začal konať vo veci samej. Pripustil však, že za neefektívny postup možno označiť štádium konania medzi vyhlásením rozsudku vo veci samej a doručením písomného vyhotovenia rozhodnutia súdu procesným stranám, keď zo strany okresného súdu nedošlo k dodržaniu zákonom stanovenej 30-dňovej lehoty na expedovanie tohto rozhodnutia.

5. Vzhľadom na obsah súdneho spisu a vyjadrenia podpredsedu okresného súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k danému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote a základného práva na súdnu ochranu je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

8. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Z obsahu súdneho spisu či vyjadrenia podpredsedu okresného súdu nevyplýva žiada osobitná okolnosť, ktorá by indikovala skutkovú zložitosť prerokúvanej veci.

11. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojím správaním čiastočne prispel k predĺženiu súdneho konania, keďže jedno z naplánovaných pojednávaní (27. 9. 2024) bolo odročené na jeho žiadosť.

12. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd už na úvod konštatuje, že aktuálna celková dĺžka napadnutého konania, ktorá predstavuje dobu 4 rokov a 2 mesiacov, už presiahla dĺžku súladnú s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Po preskúmaní súdneho spisu ústavný súd uvádza, že aj keď súd prvej inštancie nebol v napadnutom konaní vyslovene nečinný počas dlhšieho súvislého časového obdobia, jeho postup vykazuje prvky neefektívneho postupu. Okresný súd dosiaľ vykonal 4 pojednávania (23. 1. 2023, 22. 2. 2023, 18. 11. 2024, 5. 2. 2025) a piate je naplánované na 28. apríl 2025. Za ukazovatele nesústreďenosti ústavný súd vyhodnotil nedodržanie 30-dňovej procesnej lehoty na vyhotovenie rozsudku okresného súdu, ktorý stranám sporu doručoval až po 4 mesiacoch, ako aj existenciu kasačného rozhodnutia krajského súdu, ktorý zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na opätovné rozhodnutie. Uvedené skutočnosti majú bez pochyb vplyv na predĺženie napadnutého konania.

13. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú nie dostatočne efektívnou činnosťou okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

14. Pri posudzovaní namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zbytočnými prietahmi okresného súdu ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, v zmysle ktorej k vysloveniu porušenia základného práva na spravodlivý proces môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti – *denegatio iustitiae* (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). Aktuálny skutkový stav prerokúvanej veci však nezodpovedá uvedeným podmienkam. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnej sťažnosti v uvedenej časti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

15. Vzhľadom na to, že v napadnutom konaní nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

16. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd

konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd považoval v okolnostiach danej veci za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 500 eur zo strany okresného súdu, ktoré mu je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

17. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 949,17 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2025 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak s príslušnou daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 949,17 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. V prevyšujúcej časti požadovanej náhrady trov konania ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. marca 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu